

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ И ОРУЖАНЕ СНАГЕ Босне и Херцеговине

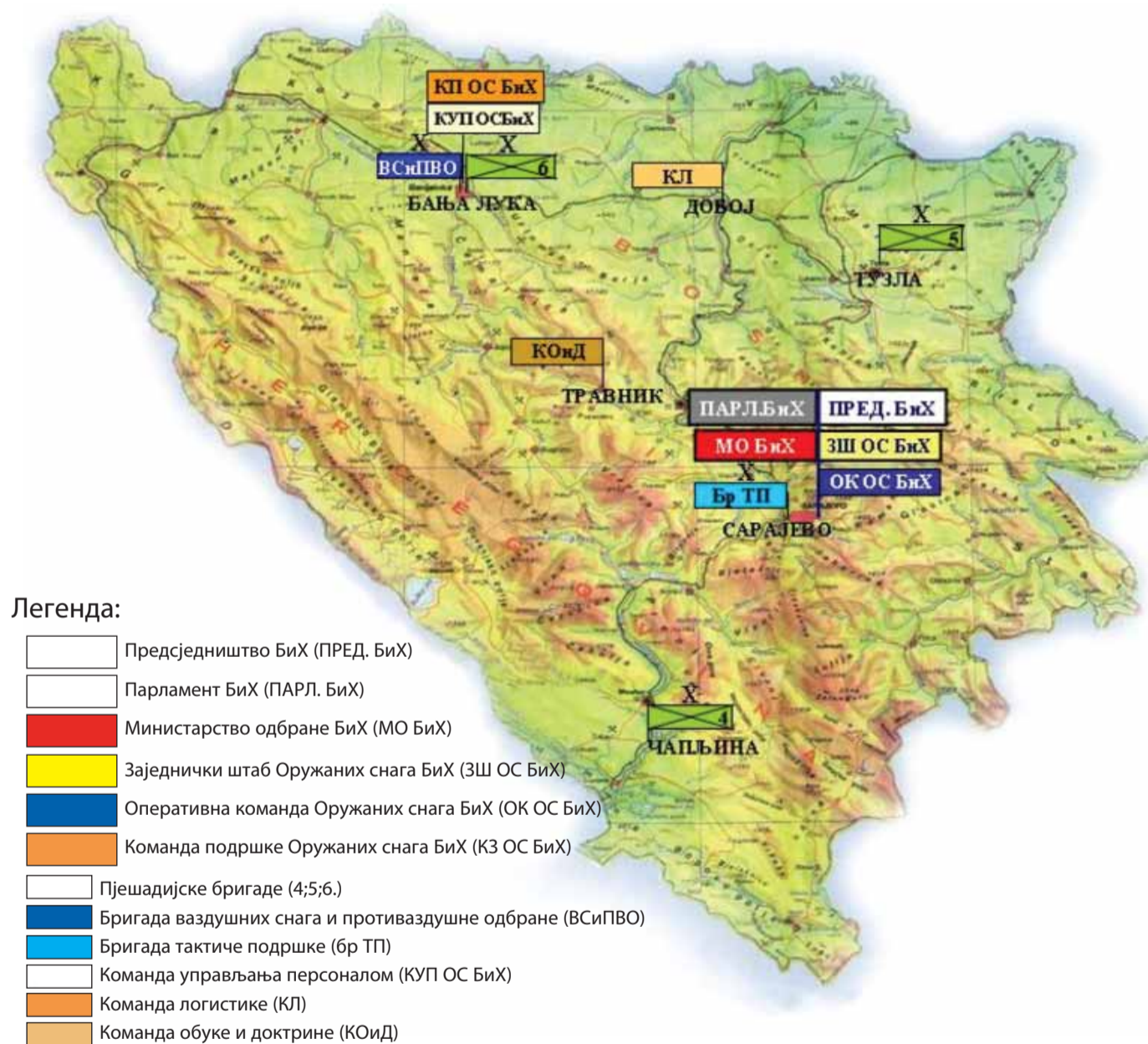
Издавач:
Министарство одбране БиХ
Хамдије Крешевљаковића 98 - Сарајево

Уред за односе с јавношћу
телефон: + 387 33 286 680, факс: + 387 33 286 685
www.mod.gov.ba, е-маил: informiranjemobih@mod.gov.ba

Штампа:
„Свјетлост штампа“ Сарајево

Босна и Херцеговина

Одбрамбена структура БиХ

Реформа одбрамбеног система у БиХ

У јулу 2001. године Предсједништво Босне и Херцеговине је јасно изразило опредељење за укључење Босне и Херцеговине у европске и евроатлантске интеграције и НАТО програм Партнерство за мир, као и за provedбу потребних реформи одбрамбеног система и реорганизације оружаних снага.

Имајући у виду ове циљеве, у протеклом периоду учињени су велики напори како би се створило окружење неопходно за успјешан процес реформи одбрамбеног система, постигла унутрашња стабилност, те створили услови за кредибилну кандидатуру за НАТО.

Хронологија важнијих активности у процесу реформе и формирања МО БиХ и ОС БиХ:

2002

- октобар – основан Генерални секретаријат Сталног комитета за војна питања, претеча Министарства одбране Босне и Херцеговине

2003

- мај – формирана Комисија за реформу одбране у БиХ
- децембар – донесен први Закон о одбрани БиХ којим је основано Министарство одбране Босне и Херцеговине

2004

- март – именован први министар одбране у Босни и Херцеговини, Никола Радовановић и његови замјеници Енес Бећирбашић, замјеник за политику и планове и Марина Пендеш, замјеница за управљање ресурсима
- мај – први пут изведена заједничка колективна вјежба јединица Војске РС и Војске ФБиХ
- јуни – одржан НАТО Самит у Истанбулу, на којем су шефови земаља и влада чланица Сјеверноатлантског савеза апеловали на БиХ да оствари “сталан напредак према успостави јединствених војних снага”
- јули – именовано 13 генерала ОС БиХ

Састанак Комисије одржан крајем 2003. год.

Сусрет првог Министра одбране и његових замјеника са представницима војно-дипломатског кора у БиХ, 15.12.2004.

Сусрет представника УСЕУЦОМ са новоименованим генералима ОС БиХ, 13.7.2004.

- новембар – формирана Почасна јединица ОС БиХ

2005

- фебруар – донесена Одлука Предсједништва БиХ у којој се изражава одређење БиХ за чланство у НАТО
- март – донесен Закон о учешћу припадника ОС БиХ, полицијских службеника, државних службеника и других запосленика у акцијама подршке миру и другим активностима у иностранству
- мај – Предсједништво БиХ донијело одлуку о слању војника ОС БиХ у мисију подршке миру у Ираку
- јуни – у мисију подршке миру у Ираку упућена I ротација Јединице ОС БиХ за уништавање НУС-а
- децембар: – донесен други Закон о одбрани БиХ
– донесен Закон о служби у ОС БиХ

Прво представљање Почасне јединице ОС БиХ, 26.11.2004.

Церемонија испраћаја припадника I ротације Јединице за уништавање НУС-а у Ираку, 1.6.2005.

2006

- јануар: – укинута ентитетска министарства одбране и војске
– запосленици из МО ФБиХ и МО РС постају запосленици МО БиХ
– укинута обавезно служење војног рока
– почиње се примјењивати нови јединствени буџет за одбрану на нивоу државе
- јули – донесена Одлука Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама ОС БиХ
– укупно 16 000 припадника, и то:
  - а) 10 000 професионалних војних лица
  - б) 1 000 цивила
  - в) 5 000 припадника резервног састава
 – заступљеност народа у ОС БиХ:
  - а) Бошњаци 45,9%
  - б) Срби 33,6%
  - в) Хрвати 19,8%
  - д) Остали 0,7%
- децембар – Прва годишњица ОС БиХ
- децембар – пријем БиХ у НАТО Програм Партнерство за мир

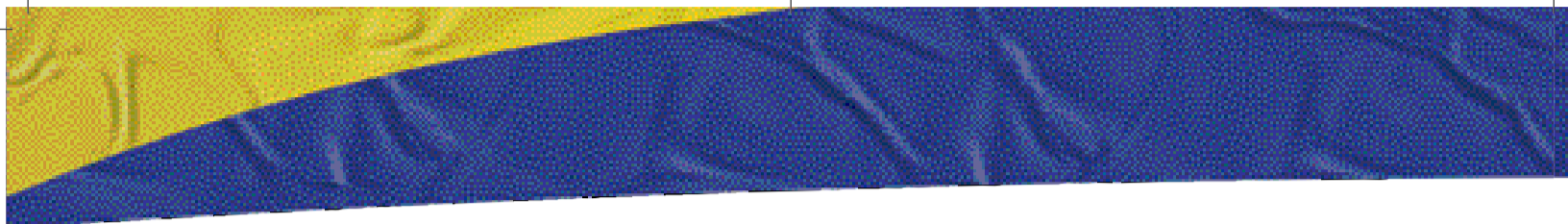
Обиљежавање Прве годишњице Дана ОС БиХ 01.12.2006.

Церемонија потписивања Оквирног документа НАТО Програма ПфП у Бриселу, 14.12.2006.

2006 - 2007

- октобар 2006 – октобар 2007 – Транзиција персонала у МО и ОС БиХ
– 01.01.2006. године – 12 668 запослених
– 19.11.2007. године – 9 392 запослених

2007

- фебруар – именован други министар одбране у Босни и Херцеговини, Селмо Цикотић и његови замјеници Игор Црнадак, замјеник за политику и планове и Марина Пендеш, замјеница за управљање ресурсима
- март – БиХ потписала Споразум о размјени безбједносних информација са НАТО-ом
- мај – формирање Команде подршке
  - формирање Команде за управљање персоналом
- јуни – формирање 4., 5. и 6. Пјешадијске бригаде
- септембар – формирање Бригаде Ваздушних снага и противваздушне одбране,
  - формирање Бригаде тактичке подршке,
  - формирање Команде за обуку и доктрину
- септембар – успостављен НАТО Координацијски тим Савјета министара БиХ
- октобар – формирање Команде логистике
  - пријем БиХ у пуноправно чланство Организације министара одбране земаља Југоисточне Европе (СЕДМ)
  - све команде и јединице ОС БиХ формиране и стациониране на локацијама дефинисаним Предсједничком одлуком о величини, структури и локацијама ОС БиХ из јула 2006. год.

Церемонија поводом формирања Бригаде тактичке подршке, 12.9.2007.

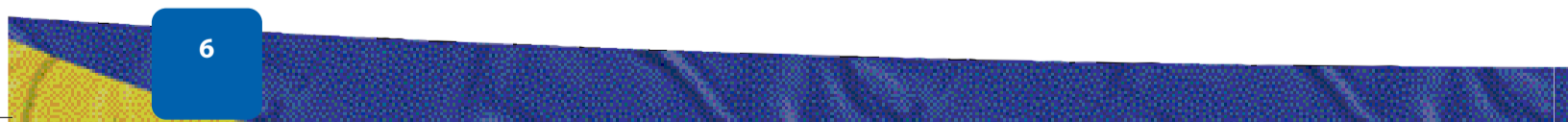
Сједница НАТО координацијског тима, председава господин Игор Црнадак, 10.10. 2007.

2008

- јануар – Предсједништво БиХ донијело Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о величини, структури и локацијама ОС БиХ (на основу Одлуке извршено је захтијevano предислоцирање команди и јединица, а у складу са Планом предислоцирања и размјештаја команди и јединица)
- фебруар – почела реализација пројекта обуке припадника ОС БиХ из састава свих бригада
- март – у Касарни "3. мај" у Добоју потписан Споразум о коначном располагању покретном војном имовином

Церемонија потписивања Споразума у Добоју, 27.3.2008.

- април – НАТО Самит у Букурешту, Позив БиХ у “интензивирани” дијалог

Пресс конференција чланова делегације БиХ по повратку са НАТО Самита у Букурешту, 4.4.2008.

- април – објављен први Јавни оглас за пријем војника у ОС БиХ
- јули – Примопредаја дужности начелника ЗШ ОС БиХ

Церемонија поводом примопредаје дужности начелника ЗШ ОС БиХ, 21.7.2008.

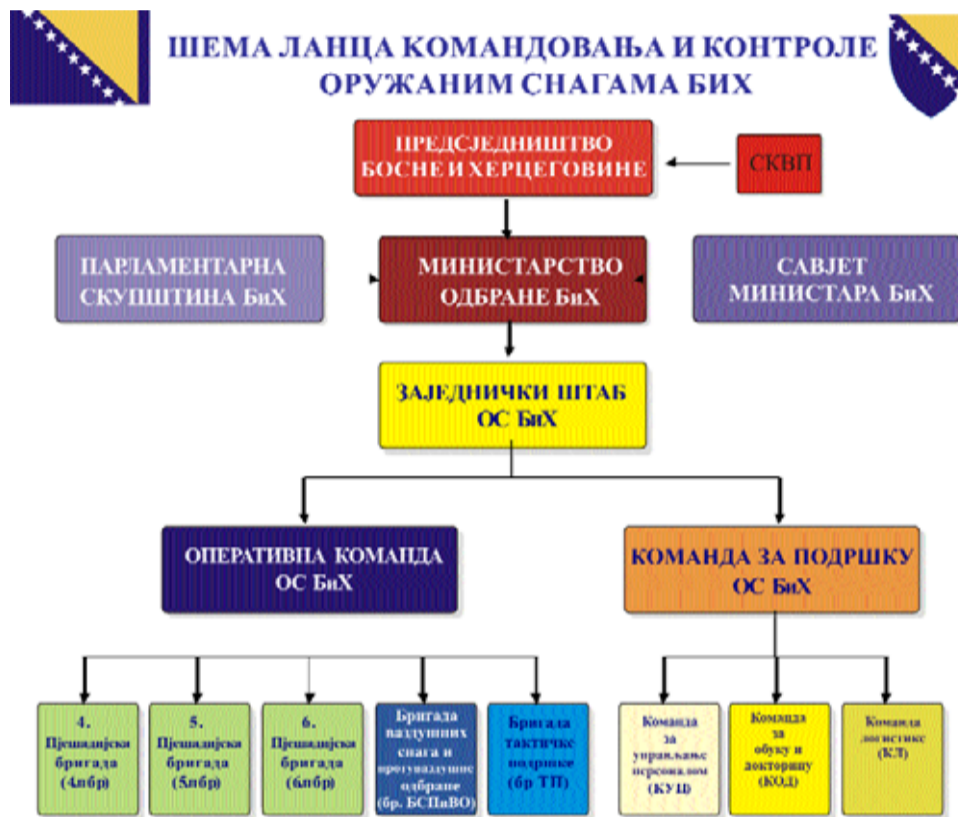
- јули – донесена Одлука Предсједништва БиХ о структури Генералског кора у ОС БиХ
- август – у Ирак по први пут упућена I ротација Пјешадијске јединице ОС БиХ

Церемонија испраћаја припадника I ротације Пјешадијске јединице у Ирак, 14.8.2008.

- септембар – БиХ позвана у чланство Америчко-јадранске повеље

Шема ланца командовања и контроле Оружаним снагама БиХ

Предсједништво БиХ

– има врховну команду и контролу над ОС БиХ

Парламент БиХ

– има демократску и парламентарну контролу над ОС БиХ

Министарство одбране БиХ

– управна организација задужена за цјелокупну стратегију и политику одбране

Заједнички штаб ОС БиХ

– задужен да преточи политику МО у детаљне планове
– одговоран за планирање, организовање и провођење директива и наредби министра одбране

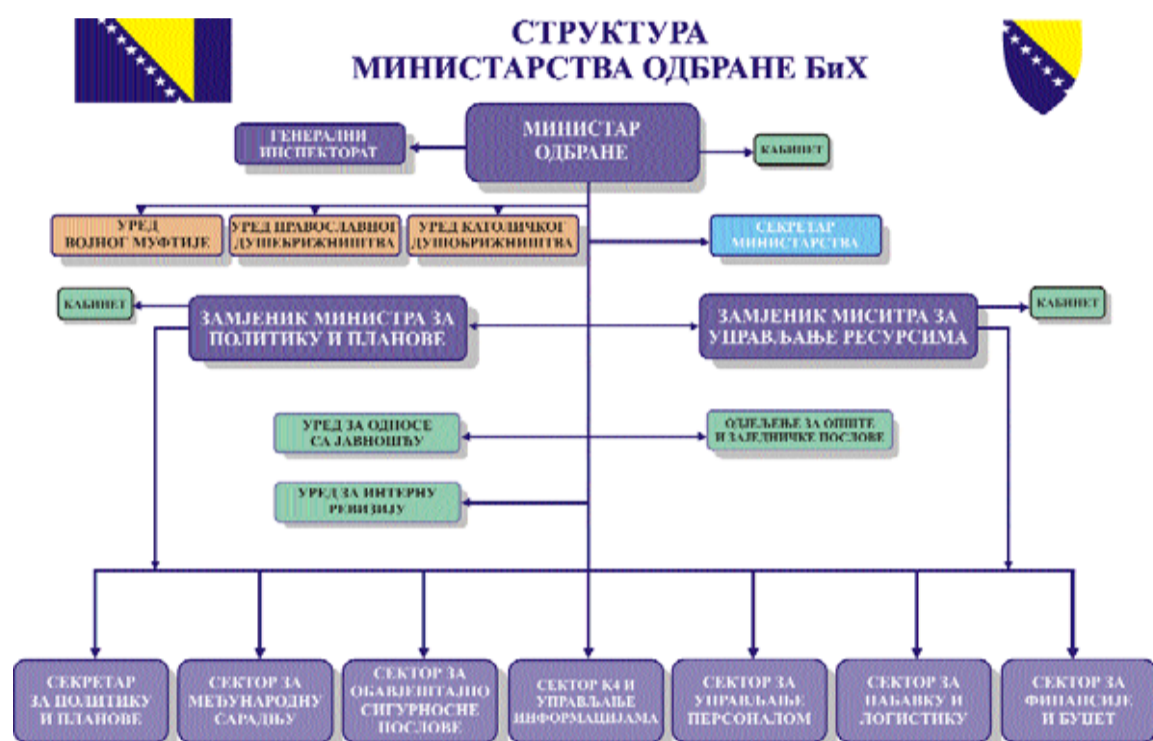
Оперативна команда ОС БиХ

– има команду над свим бригаама и мобилним јединицама
– има примарну одговорност за реализацију планова који се односе на операције и колективну теренску обуку

Команда за подршку ОС БиХ

– управља персоналом, логистиком и обуком

Министарство одбране БиХ

Надлежности:

- стварање и одржавање одбрамбеног капацитета, како би се обезбиједила заштита суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета БиХ,
- надзор над свим аспектима Оружаних снага БиХ,
- представљање Босне и Херцеговине у међународним односима везано за питања одбране,
- израду, преглед и ажурирање одбрамбене политике Босне и Херцеговине коју одобрава Предсједништво БиХ,
- израду и одобравање политика и прописа у погледу организације, администрације, обуке, опремања и употребе Оружаних снага БиХ,
- обезбјеђење да Босна и Херцеговина поштује међународне обавезе везано за питање одбране,
- активирање јединица резервног састава и категорија резервиста за све операције, изузев планиране обуке,
- размјештај или употребу било којег дијела Оружаних снага ван Босне и Херцеговине за све операције или активности обуке,
- издавање инструкција начелнику Заједничког штаба Босне и Херцеговине за употребу или размјештање било које јединице Оружаних снага унутар Босне и Херцеговине за потребе које нису обука,
- успостављање поступака за одобравање војне помоћи цивилним властима у случају природних катастрофа и несрећа, по овлаштењу даном од Предсједништва БиХ,
- установљавање поступака који обезбјеђују транспарентност дужности Министарства одбране,
- остале законске надлежности.

Оружане снаге БиХ

У складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, Оружане снаге БиХ су професионална, једна војна сила коју организује и контролише Босна и Херцеговина. Оружане снаге, као институцију БиХ, чине припадници из реда сва три конститутивна народа и реда осталих, у складу са Уставом и законима БиХ.

Босна и Херцеговина организује, развија и одржава војни капацитет и спремност Оружаних снага ради обезбјеђења суверенитета, територијалне цјеловитости, политичке независности и међународног субјективитета БиХ, ради унапређења циљева спољње политике БиХ, испуњења међународних обавеза БиХ, као и заштите држављана БиХ.

Мисија ОС БиХ:

обезбјеђење суверенитета, територијалне цјеловитости, политичке независности и међународног субјективитета БиХ
унапређења циљева спољње политике БиХ
испуњења међународних обавеза БиХ
заштите држављана БиХ

Задаци ОС БиХ:

учешће у операцијама колективне безбједности, у операцијама за подршку миру и самоодбрани, укључујући и борбу против тероризма,
пружање војне одбране БиХ и њеним држављанима у случају напада,
помоћ цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе и несреће,
противминско дјеловање у БиХ,
испуњење међународних обавеза БиХ.

Професионална војна лица:

- генерали
- официри
- подофицири
- војници

Припадници резервног састава:

- резервни генерали
- резервни официри
- резервни подофицири
- резервни војници

Видови ОС БиХ:

- Копнена војска
- Ваздухопловство и противваздушна одбрана

Родови ОС БиХ:

- Пјешадија
- Артиљерија
- Артиљеријско-ракетне јединице противваздушне одбране
- Оклопно-механизоване јединице
- Авијација
- Инжињерија
- Веза
- Атомско биолошко хемијска одбрана
- Електронско извиђање и противелектронска одбрана
- Ваздушно осматрање и јављање
- Војнообавјештајни

Локације и установе јединица ОС БиХ:

1. ЗАЈЕДНИЧКИ ШТАБ ОС БиХ – Сарајево

2. Оперативна команда ОС БиХ – Сарајево

- Пјешадијска бригада (4.пбр) – Чапљина
- Пјешадијска бригада (5.пбр) – Тузла
- Пјешадијска бригада (6.пбр) – Бања Лука
  - Пјешадијски батаљони – Бања Лука, Бихаћ, Бијељина, Билећа, Чапљина, Кисељак, Ливно, Орашје, Приједор, Тузла, Устиколина, Зеница
  - Артиљеријски батаљони – Добој, Мостар, Жепче
- Бригада ваздушних снага и противваздушне одбране – Бања Лука
  - Батаљон противваздушне одбране – Сарајево
  - Батаљон ваздушног осматрања и јављања – Бања Лука
  - Батаљон за ваздухоопловну подршку – Бања Лука, Сарајево
- Бригада тактичке подршке – Сарајево
  - Батаљон везе – Пале
  - Инжињеријски батаљон – Дервента
  - Војно обавјештајни батаљон – Сарајево
  - Деминерски батаљон – Травник
  - Батаљон војне полиције – Сарајево
  - Оклопни батаљон – Тузла

Команда за подршку ОС БиХ – Бања Лука

- Команда за управљање персоналом – Бања Лука
- Команда за обуку и доктрину – Травник
- Команда логистике – Добој
  - Батаљони логистичке подршке – Бања Лука, Чапљина, Тузла, Сарајево

Чинови у Оружаним снагама БиХ

а. Ознаке чинова генерала на јединственој теренској униформи

б. Ознаке чинова виших официра на јединственој теренској униформи и

ц. Ознаке чинова официра на јединственој теренској униформи

д. Ознаке чинова подофицира на јединственој теренској униформи

е. Ознаке чинова војника на јединственој теренској униформи

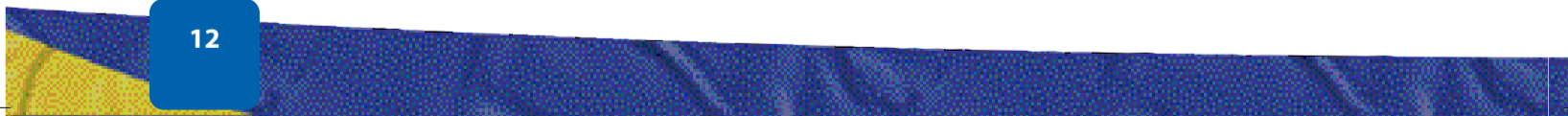
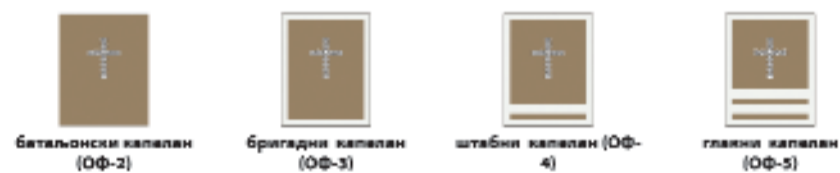
ф. Ознаке чинова војних имама на јединственој теренској униформи

г. Ознаке чинова војних свештеника на јединственој теренској униформи

х. Ознаке чинова војних капелана на јединственој теренској униформи

Персонална попуна Министарства одбране и Оружаних снага БиХ

Одлуком Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине регулисано је да ОС БиХ имају укупно **16 000** припадника, и то:

ПВЛ _____ **10.000** (официри, подофицири и војници)
 ЦЛ _____ **1.000**
 припадници резервног састава **_5.000**

Истом одлуком је дефинисана и национална заступљеност:

- Бошњака 45,90% или 4826 лица
- Срба 33,60% или 3533 лица
- Хрвата 19,80% или 2084 лица и
- остале националности 0,70% или 74 лица

У складу са Законом о државној служби, Законом о одбрани БиХ, Законом о раду у институцијама БиХ, те Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству одбране БиХ, тренутно стање попуне МО БиХ је 236 државних службеника и запосленика и 60 професионалних војних лица. У току је пријем одређеног броја приправника и државних службеника.

У складу са Одлуком Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине, Оружане снаге БиХ попуњене су око 95%.

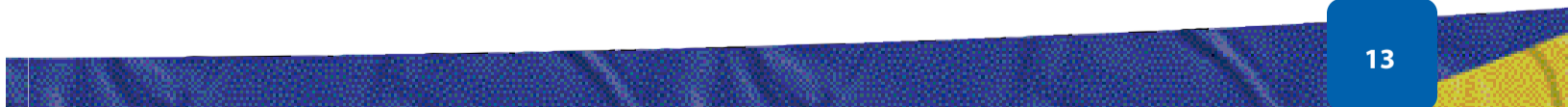
Пријем младих војника у Оружане снаге Босне и Херцеговине

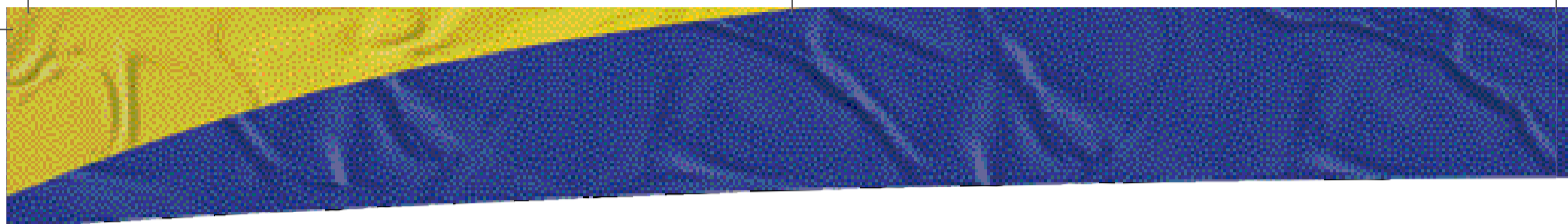
У складу са Оперативним планом провођења активности избора и пријема војника у професионалну војну службу, од 27.03. до 10.04.2008. године расписан је први Јавни оглас Министарства одбране БиХ за попуњу 300 позиција војника у ОС БиХ.

На Јавни оглас пријављено је више од 3000 кандидата. Тестирање кандидата провеле су поткомисије на локацијама Сарајево, Бања Лука, Тузла и Чапљина. По завршеним тестирањима извршено је рангирање кандидата, након чега су најбољи упућени на љекарске прегледе. Кандидати који су задовољили на љекарским прегледима позвани су на основну обуку у ЦОО Пазарић.

Обуку, реализовану од 02.06. до 22.08.2008.године, успјешно је завршило 313 кандидата, међу којима је и 21 кандидат женског пола. Након успјешно завршене обуке, кандидати су потписали трогодишње Уговоре о пријему у професионалну војну службу, и 01.09.2008.године распоређени су у јединице Оружаних снага БиХ.

Министарство одбране БиХ расписало је 22.07.2008.год. и други Јавни оглас за пријем у професионалну војну службу.

Обука припадника Министарства одбране и Оружаних снага БиХ

Обука припадника Министарства одбране и Оружаних снага Босне и Херцеговине један је од најзначајнијих приоритета у миру. Постизање интероперабилности са снагама чланица НАТО савеза је изазов којем МО и ОС БиХ теже и који намјеравају што прије постићи.

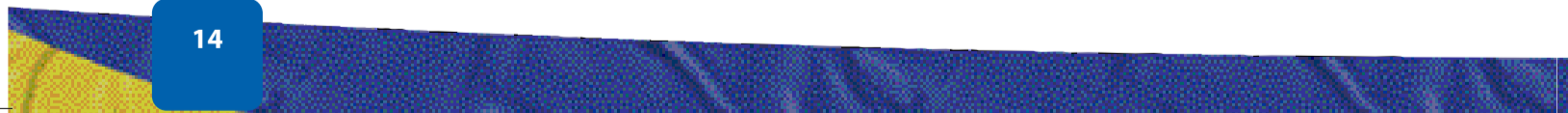
Школовање и обука припадника Министарства одбране и Оружаних снага Босне и Херцеговине изводи се у складу са Доктрином обуке, Смјерницама за извођење обуке, усвојеним плановима обуке, програмима билатералне сарадње или договорене сарадње са представницима партнерских земаља и међународне заједнице.

Школовање и обука усмјерене су на слиједеће основне активности:

- Школовање и обука који су везани за провођење међународних споразума и уговора Босне и Херцеговине, те за мјере изградње повјерења, безбједности и контроле наоружања.

Ова обука изводи се у сарадњи са Мисијом ОСЦЕ-а, Женева центром за безбједносне студије, Центром РАЦВИАЦ у Загребу, Институтом у Сан Рему и др. Путем конференција, семинара и других активности, кроз овај вид школовања и обуке обухваћен је значајан број припадника МО и ОС БиХ.

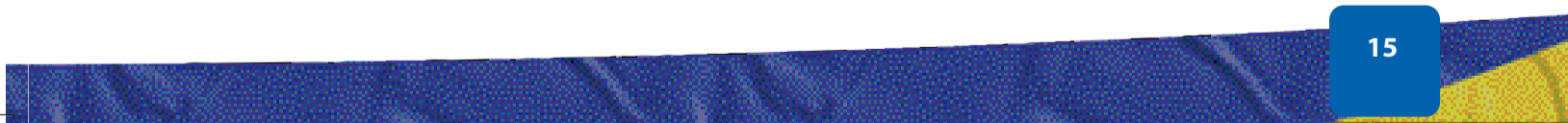
- Реализација програма школовања и обуке везаних за НАТО и ПфП активности (ИПП, ЕАПВП). Кроз овај програм, учешћем на конференцијама, семинарима, курсевима и вјежбама, Босна и Херцеговина настоји изградити способности зацртане ПАРП-ом и партнерским циљевима, и на тај начин постићи интероперабилност и компатибилност јединица и команди са командама и јединицама НАТО-а. У 2008. години Босна и Херцеговина је изабрала 175 догађаја. Посебно ефикасним су се показале посјете мобилних тренинг тимова и посјете експертних тимова.

- Реализација активности проистеклих из међународних билатералних споразума. Кроз овај вид активности велики број припадника МО и ОС БиХ обухваћен је разним видовима школовања и едукације у школама и центрима партнерских земаља, а у складу са НАТО стандардима. Пошто Босна и Херцеговина нема сопствених војних школа, кроз овај вид едукације обухваћени су највиши нивои школовања и усавршавања на војним академијама, командно-штабним школама, ратним-националним колеџима, школама националне одбране и др.

Припадници МО и ОС БиХ школују се на престижним војним школама у САД, Француској, Великој Британији, Њемачкој, Турској, Грчкој, Хрватској, Србији, Малезији и другим партнерским државама. Велики број припадника МО и ОС БиХ завршили су наведена школовања.

Кроз овај вид обуке, учешћем на школовањима, конференцијама, семинарима и вјежбама, прошао је знатан број припадника Министарства одбране и Оружаних снага Босне и Херцеговине, који стеченим знањем доприносе развоју институција одбране Босне и Херцеговине и интеграцији у евроатлантске интеграције.

- У оквиру регионалне сарадње, Босна и Херцеговина је учесник СЕДИМ, СЕЕСИМ, СЕЕБРИГ, Јадранске повеље и других регионалних иницијатива.

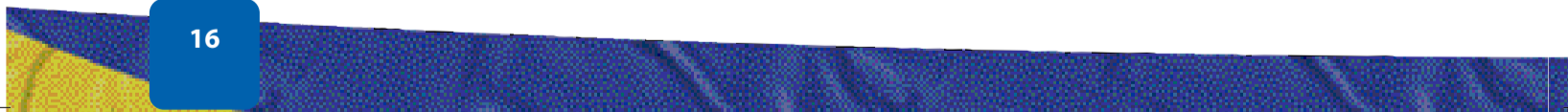

У оквиру ових иницијатива Босна и Херцеговина учествује на вјежбама, курсевима и семинарима, који доприносе квалитетном познавању стања у региону и размјени научених лекција.

- Важну улогу у обуци припадника МО и ОС БиХ има учење страних језика, приоритетно енглеског језика. Извршено је редизајнирање система учења енглеског језика у 5 миди центара (по програму British Council-а) и Школи енглеског језика по ИМЕТ програму у Центру за професионални развој. На располагању су и два главна центра Британског савјета, као и капацитети у ПСОТЦ и ЗШ ОС БиХ.

Поред наведених центара, учење енглеског језика врши се и у партнерским земљама (САД, Велика Британија, Канада, Словенија, Мађарска, Бугарска и др.). Формиран је СТАНАГ тим за тестирање познавања енглеског језика, и у току је израда првог БиХ теста по захтјевима дефинисаним у НАТО СТАНАГ 6001.

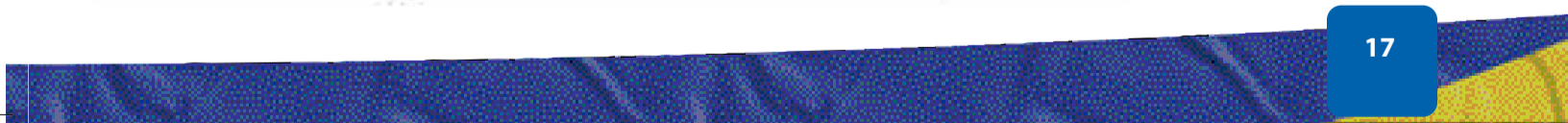

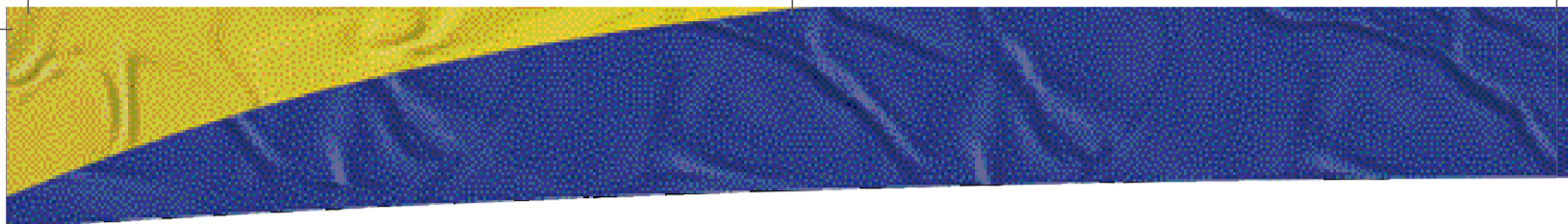
Поред учења енглеског језика у центрима Оружаних снага Босне и Херцеговине уче се још и њемачки, француски, грчки и турски језик.

Значајан сегмент у едукацији и обуци припадника Оружаних снага БиХ заузима и ПСОТЦ центар у Бутмиру код Сарајева. Кроз овај центар до сада је прошло обуку седам класа, у просјеку око 30 учесника, за операције подршке миру. За вријеме школовања и обуке, припадници МО и ОС БиХ постижу врло добре резултате. Планској едукацији и обуци припадника МО и ОС БиХ и адекватном одабиру персонала за исту посвећује се све већа пажња.

Најновија структура Оружаних снага БиХ, кроз Команду обуке и доктрине Оружаних снага БиХ (Центар за основну обуку, Центар за професионални развој и ПСОТЦ Бутмир), омогућује успјешну едукацију и обуку припадника Оружаних снага БиХ.

Обука јединица ОС БиХ у 2008. години

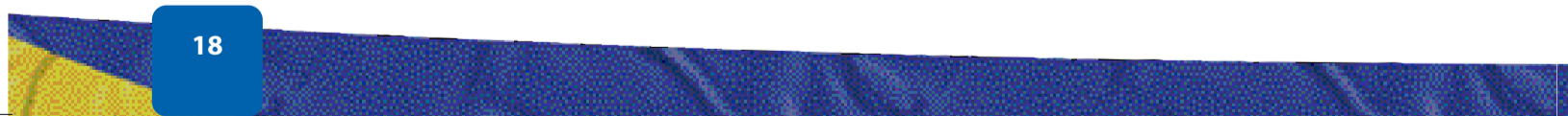
Систем управљања обуком ОС БиХ за главни фокус има постизање интероперабилности и компатибилности јединица ОС БиХ са оружаним снагама НАТО чланица. ЗШ ОС БиХ је завршио активности на изради документа из система управљања обуком и војном едукацијом, као што су: приручник Развој вођа у ОС БиХ, приручник Обука ОС БиХ, приручник Обука јединица, приручник Управљање обуком у ОС БиХ (бригада-батаљон). Наведени документи су у потпуности усаглашени са договореним стандардима НАТО-а (СТАНАГ - има).

Школе, курсеви, семинари у земљи

На основу годишњег Плана школовања и курсирања ПВЛ и ЦЛ за 2008. годину на разне врсте едукације и обуке (семинаре, курсеви, школе, конференције, вјежбе и др.) упућено је 2334 лица (оф.-1781,поф.-528,вој.-17 и ЦЛ-8).

У складу са Приручником о развоју вођа у ОС БиХ и Годишњег плана обуке за 2008.годину, на основни официрски и подофицирски курс који се реализује у ЦОО упућено је 30 официра и 30 подофицира. Такође, у складу са Годишњим планом обуке за 2008. годину, упућени су официри на Командно- штабни курс који се реализује у ЦПР-у.

Обука ОС БиХ у 2008. години се у потпуности проводи по ГПО ОС БиХ. Два најважнија приоритета су: обука јединица за операције подршке миру и ротације пјешадијских батаљона кроз ЦБО Мањача.

- Обука Јединице за уништење НУС-а за мисију "Ирачка слобода" се успјешно проводи предвиђеном динамиком, унутар чете за уништавање НУС-а. Инструктори ОС БиХ су преузели комплетан процес обуке коју су раније реализовали мобилни тренинг тимови војске САД. Проведена је обука пјешадијске јединице, која је у августу 2008. године први пут упућена на извршење мисије у Ирак.
- Центар за борбену обуку (ЦБО) у потпуности је стављен у функцију обуке и извршава своју мисију без проблема. У 2008. години реализоване су ротације по једног батаљона из све три пјешадијске бригаде. Центар за борбене симулације (ЦБС) је такође у потпуности подржао обуку пјешадијских батаљона, те су успјешно реализоване све батаљонске симулацијске вјежбе, а до краја године реализоваће се обука све четири бригаде ОС БиХ.

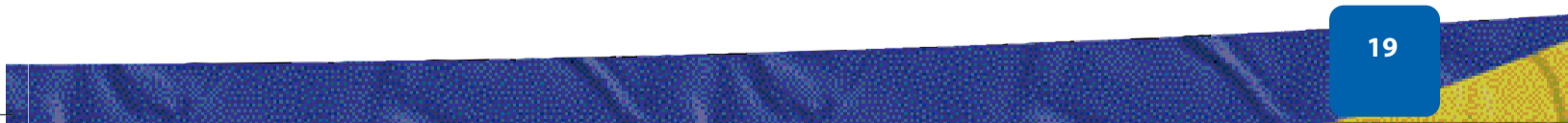

Школовања ван земље

На школовање ван земље у току 2007. и 2008. године упућено је 35 ПВЛ и то: Грчка (Школа националне одбране - 1 лице, Ратни колеџ - 3 лица, Командно-штабна школа - 2 лица), Србија (Генералштабна школа - 3 лица, Командно-штабна школа - 2 лица), Хрватска (Ратна школа - 1 лице, Комадно-штабна школа - 1 лице, Војно-дипломатско школовање - 2 лица, Висока подофицирска школа - 1 лице), Малезија (Комадно-штабни колеџ - 1 лице), Естонија (Балтички колеџ - 3 лица), Њемачка (Штабни колеџ - 1 лице), Турска (Академија оружаних снага - 2 лица), САД (Академија главних наредника - 4 лица, Ваздухопловно командно-штабни колеџ - 1 лице, Командно штабни колеџ - 2 лица, Постдипломске студије - 2 лица, Државно ратни колеџ - 1 лице), Француска (Школа главног штаба - 1 лице), Пакистан (Постдипломске студије - 1 лице).

Јединице ОС БиХ реализују обуку по својим мисијама на ЛПО, од чега је важно истакнути обуку у мисијама помоћи цивилним структурама у случају поплава, пожара и других елементарних непогода. Висока обученост јединица ОС БиХ по наведеним мисијама се на терену потврдила успјешним активностима помоћи цивилним структурама у гашењима пожара.

Обука у наредном периоду ће се и даље фокусирати на достизање НАТО интероперабилности и компатибилности јединица ОС БиХ, са приоритетима на обуци за мировне мисије и ротацијској обуци батаљона у ЦБО.

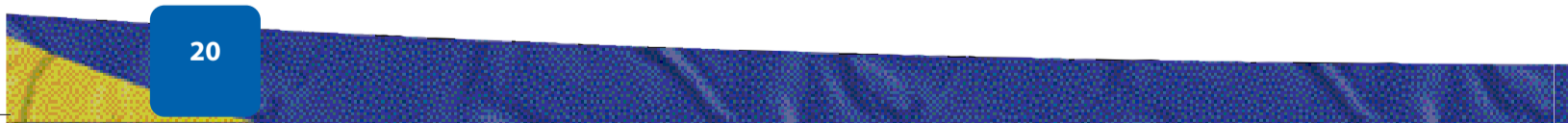

Вјежба "Здружени напор 2008 "

Вјежба "Здружени напор 2008" је једна од изузетно значајних комуникацијских вјежби (највишег нивоа у овој области) која за циљ има провјеру интероперабилности комуникацијских средстава и система НАТО и ПФП земаља. Више од 1200 учесника вјежбе из 42 земље и двије мултинационалне организације узима учешће у овој вјежби.

Ову вјежбу "у духу" ПФП-а организује ЕУЦОМ с циљем планирања, организовања и провођења тестова интероперабилности команде, контроле, комуникације и компјутерске опреме у подршци будућих заједничких хуманитарних, мировних или операција помоћи у случају кризних ситуација. У вјежби "Здружени напор 2008" тежиште је било на тестирању безбједности у преносу података путем рачунарских мрежа. Стручњаци из области комуникација су извели више од 1000 различитих тестова интероперабилности, који ће бити додани уз постојећих 13 000 тестова који су проведени од почетка. Искуства и резултати тестова ове вјежбе се користе у организовању комуникација у свим тренутним операцијама подршке миру. БиХ учествује у овој вјежби од 2007. године када је имала статус посматрача, а у 2008. години добила је статус пуноправног учесника и учествовала је у радио сегменту вјежбе са уређајем ХАРРИС 5800.МО и ОС БиХ представљало је 16 чланова.

Центар за обуку за подршку мировним операцијама (ПСОТЦ)

Центар за обуку за подршку мировним операцијама (ПСОТЦ) је намјенски успостављена образовна установа која пружа професионално војно образовање и штабну обуку за официре Оружаних снага БиХ и међународних официра. Главна сврха успостављања Центра је да пружи војну обуку за нове генерације младих официра подржавајући процес реструктуисања Оружаних снага земље домаћина, али и разноврсне курсеве из области подршке мировним операцијама (ПСО), као и семинара за друге циљне групе који су били или ће бити изведени.

Велика Британија покренула је иницијативу о успостављању ПСОТЦ-а. Идеја је јасно одређена 2001. године и услиједили су преговори са партнерима, изградња зграде, израда наставног плана и програма и сл. Први ПСО штабни курс је изведен 2005. године.

ПСОТЦ зграда је смјештена унутар кампа Бутмир у Сарајеву, гдје се налази и главно сједиште НАТО/ЕУФОР-а.

ПСОТЦ-ом управља конзорцијум од 16 међународних партнера (Аустрија, БиХ, Данска, Финска, Хрватска, Мађарска, Македонија, Низоземска, Норвешка, Њемачка, Пољска, Сједињене Америчке Државе, Швајцарска, Шведска, Турска и Велика Британија), чији је однос регулисан Меморандумом о разумијевању.

У новембру 2007. године ПСОТЦ је признат од стране Генералног секретара НАТО-а као ПфП Центар за обуку и образовање. Ово потврђује да је обука која се изводи у Центру квалитетом компатибилна са НАТО стандардима и процедурама.

Управни одбор састављен од представника држава партнера покренуо је иницијативу да се Центар преда Босни и Херцеговини 2013. године. Земља домаћин ће наставити водити Центар са међународним наставним особљем. Ово ће обезбиједити наставак мулти-националног духа који је један од темеља у извођењу наставе.

Тренутно је у ПСОТЦ ангажовано 12 лица из 8 земаља (Аустрије, Данске, Хрватске, Њемачке, Пољске, САД-а, Турске и Велике Британије). Поред тога, у Центру је запослено 20 припадника Оружаних снага и 12 цивилних лица из БиХ.

Регионална сарадња

Главни курс који се изводи у Центру је ПСО штабни курс који је фокусиран на принципе, процедуре, планирање и извођење међународних операција подршке миру. Курс је редизајниран и омогућена су средства за 40 официра (ОФ1/2) и младих официра (ОФ3), од којих до 25 официра из Оружаних снага БиХ, а остали официри су углавном из држава регије и држава партнера. Курс се изводи на енглеском језику.

ПСО штабни курс се тренутно изводи два пута годишње. Садржај, трајање и квалитет штабног курса је успостављен тако да га већина НАТО земаља сматра Штабним курсом за младе официре. Студенти ПСО штабног курса су обучени за позиције командира чета или штабне официре на нивоу батаљона/бригада. За посљедње четири године ПСОТЦ је успјешно завршило 119 официра из Оружаних снага БиХ, од којих се 32 вратило или тренутно служе у операцијама у Ираку, Демократској Републици Конго, Етиопији и Еритреји, са доста нових добровољаца спремних да заузму своје мјесто уколико МО БиХ то буде тражило. Такође, Центар је током штабних курсева обучио 51-ог међународног официра.

ПСОТЦ је успоставио Мобилне тимове за обуку, који пружају могућност Центру да изводи обуку изван сједишта у Сарајеву. Фокус мобилних тимова за обуку је: обука бригадног особља, обука штабног особља виших команди и наставна подршка регионалним институцијама. У току 2007. и 2008. године, од када постоји ПСОТЦ Мобилни тим за обуку, 513 официра и 36 подофицира ОС БиХ похађало је штабну обуку.

ПСОТЦ има идеалне могућности за семинаре и курсеве, тако да Центар нуди да буде домаћин ових догађаја. Центар има врло професионално особље које је у могућности пружити одличну конференцијску подршку. Центар је до сада, углавном користећи мобилне тимове за обуку, пружао предаваче другим центрима, размјењивао наставни материјал и обезбиједио подршку обуци ПСО - вјежбама.

Центар такође привлачи подршку других држава регије.

У 2008. години организовао је Међуагенцијски семинар планирања са учешћем шест земаља регије. Такође, 13 владиних и невладиних организација помогло је вјежбу која се фокусирала на цивилно-војну сарадњу у замишљеној држави Африке. Семинар ће поново бити организован у 2009. години.

БиХ на путу за приступање НАТО-у

Безбједност Босне и Херцеговине повезана је са безбједношћу и перспективама непосредног окружења, регије, Европе и међународне заједнице у цјелини. Интеграције у оквиру регионалних, европских и евроатлантских колективних безбједносних структура приоритетна су подручја дјеловања Босне и Херцеговине.

Босна и Херцеговина прихвата концепт колективне војне безбједности као основу дугорочне војне стратегије. Кључни елеменат за остваривање неупитне колективне војне безбједности Босне и Херцеговине је постати чланицом НАТО-а, јер је у том случају њен суверенитет и територијални интегритет загарантован и од стране цијелог Савеза, како је дефинисано "Вашингтонским споразумом".

У том циљу, Предсједништво БиХ је исказало политичку вољу за чланство у евроатлантске безбједносне структуре кроз изјаву из 2001. године, у којој, између осталог, стоји:

"Босна и Херцеговина спремна је прихватити обавезе и права у породици равноправних евроатлантских народа, те учествовати и активно придоносити колективној безбједности...Ради тога, спремни смо, уз помоћ НАТО-а, радити на реформи одбрамбеног система и преустроја војски у Босни и Херцеговини, како бисмо приступили наведеним интеграцијама". Препознајући остварене резултате у реформама у БиХ, позив за чланство БиХ у НАТО програм Партнерство за мир (Partnership for Peace-ПФП), упућен је на Самиту у Риги, 29.11.2006. године.

Након позива у ПФП, динамика најзначајних догађаја је била:

-Потписан Оквирни споразум (Framework Document) између НАТО-а и БиХ, 14.12. 2006. године.

-Поднесен Презентацијски документ БиХ (Presentation Document) 11.01.2007. године.

-У марту 2007. године потписан Безбједносни споразум, који је сертификован и ступио на снагу у августу 2007. године, чиме је омогућена успостава Мисије БиХ при НАТО-у и проток повјерљивих података између НАТО-а и БиХ.

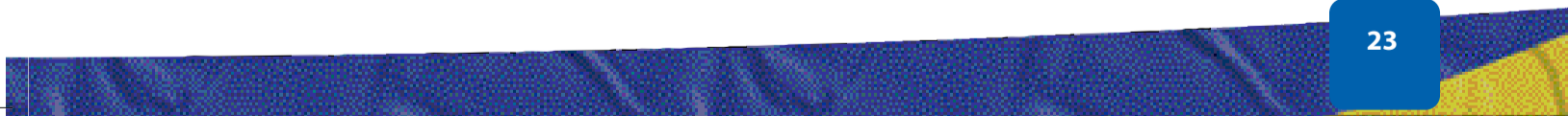
-НАТО програм Партнерство за мир располаже врло корисним алатима и механизмима, који помажу земљама учесницама Програма да постигну циљеве изражене у Презентацијском документу при приступању Партнерству за мир. То су:

ПАРП - процес планирања и ревизије. Одговорено на први ПАРП упитник 29.05. 2007. године;

ИПП - индивидуални програм партнерства који се креира на основу понуде у Евроатлантском радном програму партнерства (ЕАПВП). Први ИПП одобрен у јуну 2007. године, а други ИПП у јануару 2008. године;

ИПАП - индивидуални акциони план партнерства који прецизира акције и активности које се намјеравају предузети у циљу испуњавања услова за улазак у НАТО. На састанку Вишег политичког комитета НАТО-а (Senior Political Committee), 29.02.2008. године разматрана је и прихваћена намјера БиХ да приступи ИПАП програму.

-Интензивирани дијалог – као резултат успјешног реализовања наведених активности, као и осталих услова постављених пред БиХ, на НАТО Самиту у Букурешту у априлу 2008. године, БиХ је позвана да отпочне "Интензивирани дијалог" са НАТО-ом.

Када БиХ испуни све захтјеве НАТО-а и стекне услове да постане кредибилан кандидат за чланство у НАТО, приступиће програму "Membership Action Plan" (Акцијски план за чланство), који је највиши степен партнерства и посљедња степенница пред пуноправно чланство у НАТО.

Успјешан први циклус Процеса планирања и ревизије (PfP Planning And Review Process-ПАРП)

ПАРП излаже цијели одбрамбени систем БиХ захтјевима интероперабилности, директно дјелујући на реформу одбрамбеног система кроз промјене обуке и едукације, опремања и набавке, управљања ресурсима, и то од највишег нивоа наниже.

Истовремено, ПАРП пружа БиХ увид у НАТО-ов процес планирања снага. Приближавање БиХ НАТО-у увелико зависи о процјени НАТО-ових ПАРП тимова, који дискусијом и договарањем могу помоћи у дефинисању приоритета са сврхом постизања напретка према НАТО чланству. ПАРП је усмјерен ка промовисању транспарентности у планирању државне одбране и бољој припреми снага партнера за сарадњу са снагама Савеза. Он тежи подстицању развоја интероперабилности између снага партнера и савезника у пуном спектру ПфП операција, те обуке и вјежби који се на то односе. БиХ је успјешно окончала први циклус ПАРП-а одобрењем ПАРП процјене БиХ и пакета Партнерских циљева 18. фебруара 2008. године. У току је процес имплементације партнерских циљева, њих 31, којим ће се битно унаприједити основа за постизање потребне интероперабилности.

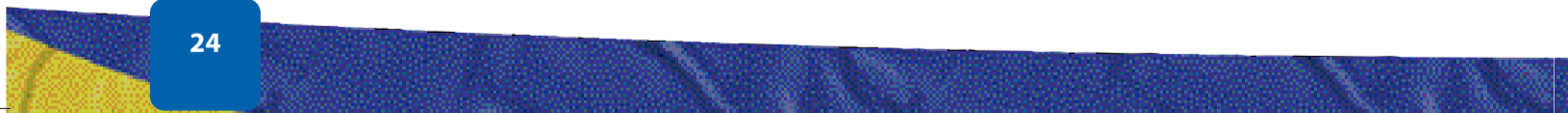
Имплементација Индивидуалног партнерског програма (ИПП) БиХ за 2008-2009. годину

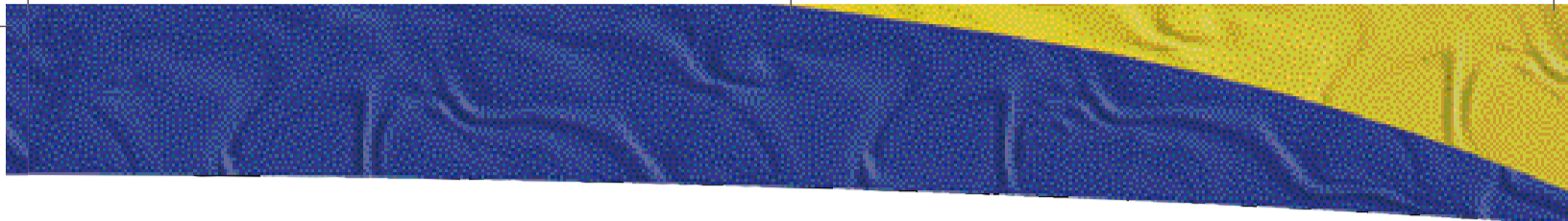

ИПП представља оперативно "превођење" циљева наведених у Презентацијском документу и Партнерских циљева договорених са НАТО-ом током ПАРП процјене. Тај „превод“ се врши кроз одабир посебних активности уврштених у Евроатлантски партнерски радни програм (ЕАПВП). ИПП се развија за период од двије године, а ревидује и ажурира сваке године.

НАТО је у јуну 2007.године одобрио први Индивидуални партнерски програм БиХ, који представља сарадњу између државе БиХ и НАТО-а. Приједлог ИПП БиХ за 2008. годину је понуђен у децембру 2007.године и одобрен од стране Политичко-војног комитета (ПМСЦ) НАТО-а.

ИПП предвиђа 21 област сарадње са 111 активности и 175 догађаја. На МО и ОС БиХ се односи 100 активности са 151 догађајем. Остале активности и догађаји се односе на друге институције у БиХ.

Области сарадње везана за МО и ОС БиХ су:

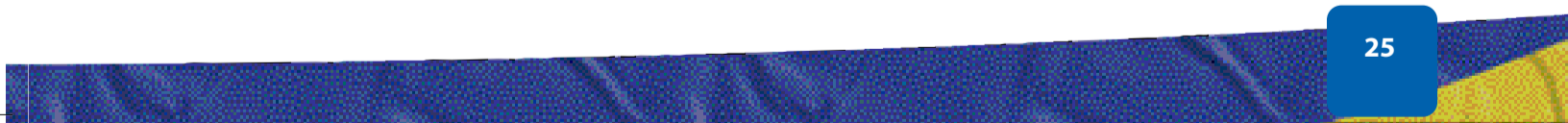
- Контрола наоружања, разоружање и не ширење(АЦД) - Противваздушна одбрана(АДФ) - Контрола и управљање ваздушним простором(АСМ) - Консултације, команда и контрола(ЦЗ) - Хемијска, биолошка, радиолошка и нуклеарна одбрана (ЦБРН) - Планирање у кризним ситуацијама и одговор на катастрофе (ЦЕП) - Управљање кризама(ЦРМ) - Демократска контрола оружаних снага и одбрамбених структура (ДЦФ)	- Одбрамбено планирање, буџетирање и управљање ресурсима(ДПБ) - Одбрамбена политика и стратегија(ДПС) - Хуманитарне противминске акције(ХМА) - Учење страног језика(ЛНГ) - Логистика(ЛОГ) - Санитетска служба(МЕД) - Појмови, плански и оперативни аспекти очувања мира(ПКГ) - Одговор на тероризам(РТТ) - Мало и лако наоружање(СЛW) - Вјежбе и обука која се односи на вјежбе(ТЕХ) - Војно образовање, обука и доктрина(ТРД)

Тим за праћење имплементације ИПП БиХ координира избор кандидата за учешће на догађајима из Евроатлантског радног програма, водећи при томе рачуна да кандидати имају одговарајуће знање енглеског језика, стручну оспособљеност и функционалну потребу за знањем које се може стећи на курсевима, семинарима или вјежбама за које су номиновани. Све организационе цјелине МО и ЗШ ОС БиХ су номиновали кандидате за све догађаје из ИПП.

ИПАП-а (Individual Partnership Action Plan) квалитетно убрзава сарадњу са НАТО-ом

ИПАП је механизам сарадње између НАТО савеза и партнерске земље која жели да је значајно побољша. ИПАП је нови програм, а у жаргону га називају "PfP de lux". Области сарадње су много шире од сфере одбране, с циљем продубљивања међусобне сарадње и провођења реформских процеса у партнерској земљи неопходних за улазак у европске и евроатлантске интеграције. Иако има доста сличности са програмом "Акцијски план за чланство-МАП", и који ће за БиХ бити сљедећа степеница ка пуноправном чланству након испуњења обавеза из Интензивног дијалога, он постоји као паралелан програм, а не као замјена Интензивираном дијалогу и касније МАП-у.

Обухвата све значајније области друштвеног живота, па ИПАП презентацијски документ има 4 поглавља, и то:

1. политичка и безбједносна питања
2. одбрамбена и војна питања
3. јавна дипломатија, управљање кризама и планирање одговора на ванредне ситуације
4. административна питања, питања безбједносне заштите и ресурса

Презентацијски документ ИПАП-а (ПД ИПАП-а) представља сублимацију активности и циљева које партнерска земља планира провести у том правцу, током двогодишњег периода. По одобравању ПД ИПАП-а од стране НАТО-а, приступа се изради самог ИПАП-а, на начин да се прецизно дефинишу временски рокови за реализацију циљева назначених у ПД ИПАП-а, те се покрећу национални механизми за реализацију ИПАП-а. Препознавајући значајан напредак који је БиХ остварила у реализацији обавеза из ПфП-а, НАТО је почетком 2008. године донио одлуку о институционализовању односа са БиХ на нивоу ИПАП-а.

Интензивирани дијалог (ИД)

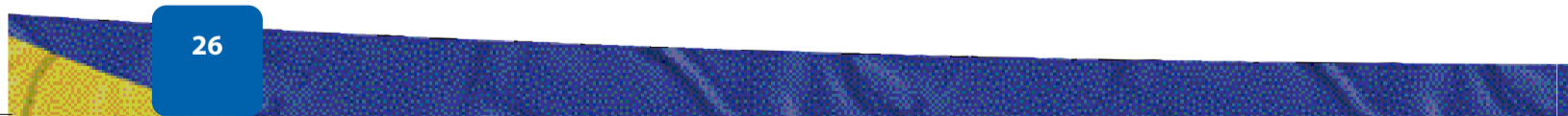
Цијенећи позитивне резултате и напоре које је БиХ учинила у области приближавања НАТО-у, у смислу обезбјеђења неопходних предуслова за пуноправно чланство Савеза, НАТО је на самиту у Букурешту, одржаном од 2. до 4. априла 2008. године, донио одлуку да се сарадња са БиХ подигне на виши функционални ниво, односно на ниво ИД-а. Интензивирани дијалог (ИД) је прилика да „Алијансе са оним земљама које имају аспирације да постану чланице НАТО-а или које желе водити дијалог са НАТО-ом о питањима чланства“ интензивира разматрање широког спектра политичких, војних, финансијских и безбједносних питања које се односе на могуће чланство у НАТО, без прејудуцирања било какве евентуалне одлуке НАТО-а. Дакле, ИД је програм паралелан са активностима у ПфП програму и представља виши ниво односа НАТО-а и земаља које изразе наміјеру да желе постати чланице Савеза.

Земља која је од НАТО-а добила позив за ИД, као први корак, израђује ИД Презентацијски документ који НАТО назива **Initial Discussion Paper (ИДП)**, тј. иницијални документ за дискусију, који се базира на "Студији о проширењу НАТО-а" из 1995., и у којем представља визију својих односа са НАТО-ом. У ИДП-у се наводе сва питања о којима земља жели разговарати са НАТО-ом.

ИДП садржи пет поглавља:
Политичко-економска питања
Одбрамбено-безбједносна питања
Питања ресурса
Питања безбједности и информација
Правна питања

Дакле, ИД је процес који се развија у сврху даљњег стварања потребних услова за прелазак у више функционалне облике сарадње односно Акцијски план чланства (МАП) и, у завршници, пуноправно чланство у НАТО-у.

Иако процес Интензивног дијалога неће донијети много нових садржаја који већ нису у ПД-у, ПАРП-у и ИПАП-у, ИД процес значи да се очекује од БиХ особља да се интензивно ангажује у бројним будућим дискусијама на округлим столовима и састанцима који ће бити организовани у БиХ и Бриселу. Циљ ових дискусија, тј. Интензивног дијалога, ће бити да се сва питања до краја појасне, препознају недостаци и утврде потребне акције, како би БиХ постала кредибилан кандидат за чланство у НАТО, тј. прешла у МАП.

Информација о НАТО/ПФП програму “Изградња интегритета и смањење ризика од корупције у одбрамбеном сектору” (“Building Integrity and reducing corruption risk in Defence Establishments”)

Под покровитељством Директоријата за Евроатлантске интеграције и Партнерство (Euro-Atlantic Integration and Partnership Directorate - ЕИПД) и Одјељења за Политичка питања и безбједносне послове (Political Affairs and Security Policy - ПАСП), крајем 2007. године, отпочеле су припреме на доношењу планских докумената и реализацији НАТО/ПФП програма “Изградња интегритета и смањење ризика од корупције у одбрамбеном сектору”. Програм доноси јачање институционалних капацитета у изградњи структуре у одбрамбеном сектору земаља ПФП чланица.

Један од темељних докумената у овом програму јесте УН конвенција о борби против корупције, а Босна и Херцеговина је земља која је ратификовала ову конвенцију.

Програм се састоји из три дијела:

1. Развој пакета за едукацију и обуку

Основни задаци курса су унапређење знања и разумијевања у одбрамбено-безбједносном сектору у областима: редукције корупције, транспарентности и интеграције анти-корупционих активности у менаџменту одбрамбено-безбједносног сектора. Методологија рада би се базирала на брифинзима, дискусијама, студијама и практичним вјежбама. За потребе реализације курса планира се ангажман предавача са одговарајућим искуством у областима организације.

2. Израда компендијума-промоција најбољих практичних рјешења

Планира се да се објаве листе питања која треба да помогну у развоју ових активности. ДЦАФ (Демократска контрола над оружаним снагама – Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces) је активно укључен. ДЦАФ ће користити своје експертизе у раду и остаје отворен за контакте са стручњацима из других земаља у циљу развоја овога дијела програма. Приручник о најбољој пракси (Best Practice Handbook) заједнички ће израђивати Швајцарска и ДЦАФ, који ће организовати низ курсева о корупцији и сличним питањима.

3. Развој листе за самопроцјену, самопроцјена и анализа од стране експертних тимова у циљу израде прилагођеног програма сарадње (ТЦП) програма у овој области

Принцип процјена у овој области базирао би се на сличном систему који се користи за потребе ПАРП процеса. Земље би испуниле овај упитник, који би представљао полазну основу за посјету НАТО експертног тима у овој области, који би извршио анализу стања, те предложио ТЦП (Tailored Cooperation Program) за унапређење програма прилагођеног партнерима.

Ова активност је споменута и у завршној декларацији Самита у Букурешту у тачци 32, у којој учесници Самита истичу да ће дати приоритет неколико нових практичних иницијатива укључујући изградњу интегритета у одбрамбеним институцијама. НАТО снажно подржава ову иницијативу, те ће се о резултатима исте разговарати и на наредном Самиту НАТО-а у 2009. години.

Развијање система компатибилног са системима земаља чланица НАТО-а и ЕУ

Успоставом јединственог система одбране 2006.године, на нивоу Босне и Херцеговине, по први пут је пројектован и одобрен јединствени буџет укупних Оружаних снага у БиХ, буџет који је одобрен, финансиран и реализован са Јединственог рачуна трезора Босне и Херцеговине.

Предуслов за реализацију јединственог буџета био је успостава јединственог финансијског пословања и обрачуна персоналних трошкова. Спајање три потпуно различита система са свим својим специфичностима је представљало један од базних корака у успостави и функционисању јединствене структуре Оружаних снага. Нарочито зато што је систем одбране најбројнија и најкомплекснија структура у институцијама БиХ, а људство и објекти су разуђени по цијелој територији БиХ.

И поред свих различитости и комплексности, а дијелом и неизвијесности, у врло кратком периоду успостављена су прелазна рјешења којима се корак по корак преносио дио пословања са ентитетских структура на

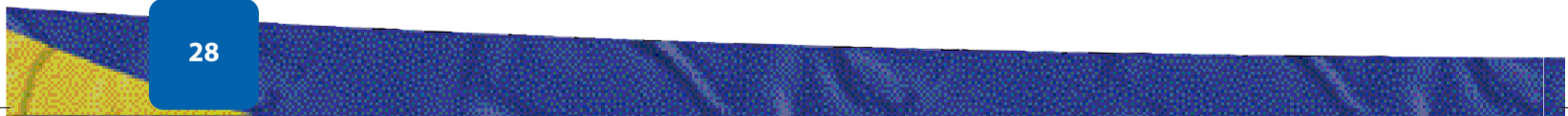
ниво државе, а прва плата је обрачуната и исплаћена без закашњења, што је представљало изразито висок успјех, обзиром да су сви сегменти система одбране били у фази спајања и реструктурисања. Успјех у успостави јединственог буџетирања и финансијског пословања у тако кратком периоду је представљао свијетлу тачку и један од основних корака за наставак процеса реформе и даље развијање ОС у правцу укључивања у евроатлантске интеграције.

Истовремено са транзицијом система одбране покренута је и реформа јавне управе, којом је, између осталих активности, Министарство финансија и трезора БиХ покренуло процес успоставе програмског буџета (програм чини скуп задатака и активности), чиме би се обезбиједило ефикасније планирање система одбране и његових процеса, ефикаснија и ефективнија структура Оружаних снага, побољшала транспарентност планирања и трошења буџетских средстава, као и развијање система који ће бити компатибилан и интероперабилан са развијеним системима у земљама чланицама НАТО-а и ЕУ.

МО БиХ се уз остале институције укључило у овај процес уз истовремено усклађивање новог модела са елементима Система планирања, програмирања, буџетирања и извршења буџета, који су једним дијелом били успостављени у оквиру структура одбране.

Развијање програмског буџета је дио комплетног Система планирања, програмирања, буџетирања и извршења буџета (СППБИ), чије је развијање један од основних партнерских циљева које је Министарство одбране БиХ, кроз улазак у ПФП, преузело као обавезу да реализује у свом плану достизања стандарда оружаних снага, који су заступљени у земљама чланицама НАТО-а.

Развијање система ППБИ је вишегодишњи фазни процес и обухвата израду и усвајање нормативних прописа, развијање трошковних модела и даље развијање људских ресурса који ће квалитетно подржавати и реализовати овај систем.

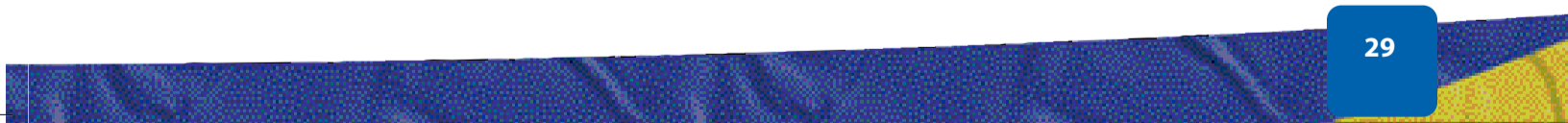
У складу са реформом јавног рачуноводства, истовремено са развијањем СППБИ, у току је и развијање система интерне контроле у МО и ОС БиХ, у сврху даљег јачања безбједности располагања и кориштења расположивих ресурса. Као и остали системи, његова успостава и имплементација се реализује кроз фазе у временском циклусу и обухвата и нормативне и материјалне и људске ресурсе.

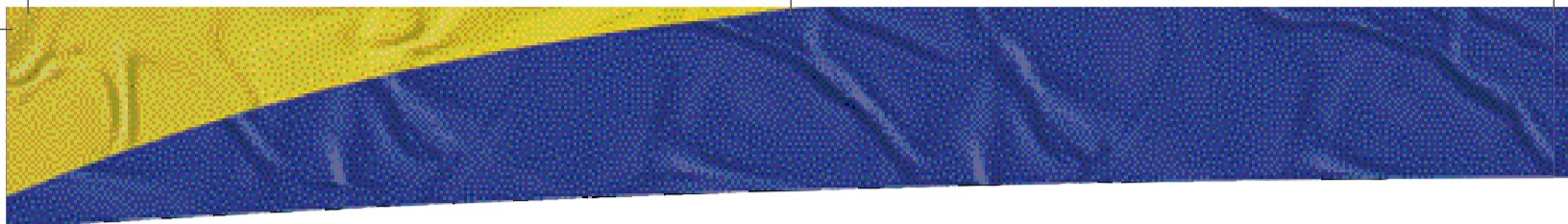
Провођење реформских рјешења је сложен и континуиран кружни процес који нема свој почетак и крај, него само фазе које се реализују у одређеном временском периоду са доступним ресурсима.

Поред сложених услова у којима се одвијао и одвија процес реформе одбране, МО и ОС БиХ пратила су финансијска ограничења која нису на задовољавајућем нивоу у односу на преузете обавезе за достизање компатибилности и интероперабилности са земљама чланицама НАТО-а и ПФП. У досадашњем периоду, буџет одбране се кретао око 1.3 – 1.5% ГДП-а, док су у земљама региона издвајања за одбрану била значајно већа и кретала се просјечно 2.2 – 3% ГДП-а.

И поред финансијских ограничења којима је праћен комплетан досадашњи процес реформе одбране постигнути су велики резултати, обзиром да су структуре одбране испуниле све услове за пријем Босне и Херцеговине у Партнерство за мир и даље јачају процесе у правцу припреме за улазак у НАТО.

Учешће припадника Оружаних снага БиХ у мировним мисијама УН-а и операцијама подршке миру

Операција подршке миру „Ирачка слобода“ у Ираку

На основу одлука Предсједништва БиХ и Парламентарне скупштине БиХ, у операцији подршке миру „Ирачка слобода,“ у Ираку од 01. јуна 2005. године учествује Јединица Оружаних снага Босне и Херцеговине за уништавање неексплодираних убојних средстава, која се састоји од 36 припадника. Од наведеног периода, Јединица у седам ротација по шест мјесеци у континуитету учествује у мисији у оквиру састава Мултинационалних снага у Ираку.

За потребе одржавања везе и координације активности између командних структура БиХ и коалицијских снага, из састава Оружаних снага БиХ упућена су два официра за везу са УСЦЕНТЦОМ у Тампу, Флорида - САД и један официр за везу са Мултинационалном командом за Ирак (МНЦ-И) у Багдад. Мисија јединице је уништавање конвенционалних неексплодираних убојних средстава употребом експлозива на уређеним и обезбјеђеним намјенским локацијама.

Јединица извршава мисију у складу са Правилима ангажовања (Rules of Engagement-РОЕ) дефинисаним од стране министра одбране БиХ. Логистичку подршку и обезбјеђење јединице у покрету и током рада пружају коалицијске снаге у Ираку. Предсједништво БиХ овластило је министра одбране БиХ да посебном одлуком одреди јединицу Мултинационалних снага у Ираку у чијем ће саставу Јединица дјеловати, као и базу за њен размјештај. Начелник ЗШ ОС БиХ овлаштен је од стране Предсједништва БиХ да надлежност оперативног командовања над Јединицом пренесе на команданта мултинационалних снага.

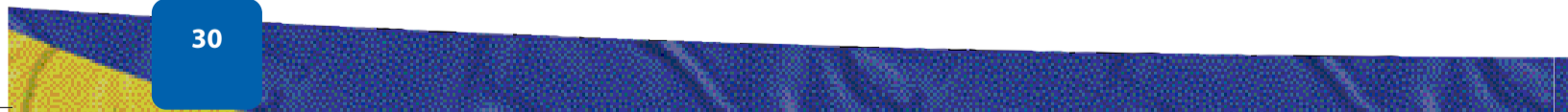

У току извршења мисије, Јединица је два пута мијењала сектор ангажовања. Од 24. 10. 2006. године Јединица је размјештена у сектору Центар југ. Јединица је под директном командом команданта Мултинационалне дивизије Центар југ.

Током учешћа у мисији у Ираку, Јединица је извршавајући постављене задатке на професионалан начин остварила значајне резултате кроз уништавање преко 400.000 комада разних врста неексплодираних убојних средстава. Јединица ОС БиХ за уништавање НУС-а је од надлежних команди у Ираку редовно добијала високе оцјене и похвале за право-времено и професионално извршавање постављених задатака.

До сада је учествовало седам ротација по шест мјесеци, а у августу 2008. године упућена је осма ротација.

Укупно 310 припадника ОС БиХ учествовало је у мисији у Ираку.

И Пјешадијска јединица БиХ у операцији Коалицијских снага

У складу са одлукама Предсједништва БиХ и Парламентарне скупштине БиХ, у операцији Коалицијских снага у Ираку од 18.08.2008. године учествује Пјешадијска јединица ОС БиХ са 49 припадника и једним официром за везу при Команди 39 пбр. у Мултинационалној дивизији Багдад. Јединица извршава задатак обезбјеђења дијела базе „Викторија“. Мисија Пјешадијске јединице ОС БиХ јесте заштита дијела коалицијских снага, цивилног особља унутар базе, као и заштита инфраструктуре, објеката и опреме унутар војне инсталације – базе. Тренутно се у мисији подршке миру у Ираку од 49 припадника налазе три жене.

Ангажовањем 87 припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине у мисијама подршке миру јасно је исказано одређење БиХ да, као одговорна чланица међународне

заједнице, жели и може пружити допринос заједничким напорима за успостављање и очување мира и стабилности у свијету. Поред унапређења односа са коалиционим партнерима, учешћем наше јединице у саставу коалиционих снага у мисији у Ираку, показује се и конкретно демонстрира учињени напредак у БиХ, који је у непосредној вези са процесом имплементације реформе у области одбране, те се стварају бољи предуслови и повећава кредибилитет у настојањима за приступање БиХ евроатлантским интеграционим структурама (ЕУ/НАТО).

Мировна мисија УН-а у Етиопији-Еритреји (УНМЕЕ)

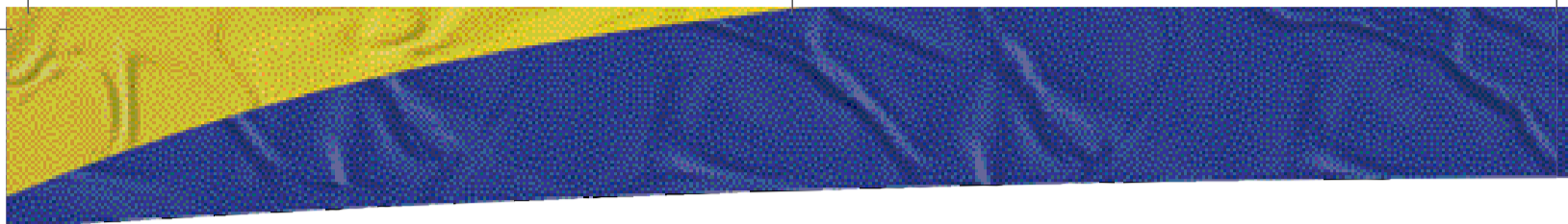
Оружане снаге БиХ су учествовале у овој УН мисији од 2001. године. До сада је учествовало 59 официра (по 9 официра од 2001. до 2006. године, у току 2007. године 5 официра, а у 2008. години су била два официра до 9. маја 2008. године). Тренутно, статус Мисије УНМЕЕ је ријешен Резолуцијом Савјета безбједности УН-а број 1827 од 30. јула 2008. године, по којој је окончана ова мисија.

Мировна мисија УН-а у Демократској Републици Конго (МОНУЦ)

Оружане снаге БиХ учествују у овој УН мисији од 2002. године. До сада је учествовало 30 официра. Тренутно, у мировној мисији у Конгу учествује 5 официра (18.01. 2008. године до 18.01. 2009. године).

Укупно, у УН мисијама је до сада учествовало 89 официра, а укупан број учесника из БиХ у свим досадашњим мисијама је 405 припадника ОС БиХ. До сада није било повријеђених нити погинулих. Сви учесници су били добровољци.

Противминске акције (ПМА) у ОС БиХ

На основу Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, анекса А војног дијела споразума и Лондонске конференције за имплементацију мира одржане у децембру 1996. године, Оружане снаге БиХ су обавезне да предузимају активности на смањењу опасности од мина и НУС-а. Све активности на провођењу ПМА раде у духу и оквирима државних закона и стандарда (Закон о деминирању у БиХ, Правилник за акредитацију организација за провођење противминских акција у БиХ, Стандард за уклањање мина и НУС-а у БиХ) и Стандардних и оперативних процедура (СОП-а) одобрених од стране БХ МАЦ-а.

Резултати које су оствариле ОС БиХ на деминирању у БиХ у протеклом шестогодишњем периоду су импресивни:

Година	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Резултат ОС БиХ	1341707 m ²	1315610m ²	957 684 m ²	1460996 m ²	2188101 m ²	1771957 m ²

Генерално, ОС БиХ партиципирају са око 20% укупних резултата деминирања у БиХ са тенденцијом повећања тог удјела, а што би се посебно требало показати у наредном периоду за када је планирано осјетније осавремењавање технике, тј. машина за машинску припрему земљишта.

ОС БиХ, као организација за ПМА, у свом саставу имају деминерски батаљон за непосредно извршавање задатака ПМА. Капацитети деминерског батаљона су:

- 32 мануелна одјељења
- 2 мануелна одјељења за деминирање војних објеката
- 6 машина за припрему терена "Божена 1,2"
- 1 машина за припрему терена "Божена 5"
- 1 тенк чистач мина "Либератор" (Т-55)
- 1 плант тим за чишћење рушевина
- 9 ПОЕК тимова (тимови са псима откривачима експлозива)
- 6 тимова за генерално извиђање

ОС БиХ су акредитацијом издатом од стране БХ МАЦ-а, између осталог, акредитоване за извођење следећих активности:

- хуманитарно деминирање:
  - по методама:
    - мануелно деминирање
    - машинска припрема
    - прегирање (употреба паса откривача експлозива)
  - по садржају специфичних дјелатности:
    - техничко извиђање
    - чишћење тла
    - чишћење објеката
- обука особља за провођење хуманитарног деминирања
- упозоравање на мине

Операције ПМА ОС БиХ проводе континуирано, током цијеле календарске године, кроз љетњу и зимску кампању деминирања. Током зимске кампање деминирања (децембар, јануар, фебруар) ради се смањеним капацитетима, јер су такви временски услови. Истовремено, тај период се појачано користи и за дообуку и обуку особља. У преосталом периоду године проводи се љетња кампања деминирања, са пуним капацитетима и на цијелој територији БиХ. Годишњим Планом ПМА (противминске акције) Оружаних снага БиХ за 2008. годину планирани су резултати у обиму 2 093584 м² на 68 деминерских пројеката. Тренутно су деминерски тимови ОС БиХ ангажовани на 30 радилишта у 24 општине широм Босне и Херцеговине.

У процесу извођења обуке из области хуманитарног деминирања данашње ОС БиХ су укључене од априла 1998. године, када су уз помоћ Владе САД формиране три школе за деминирање (Травник, Бања Лука и Мостар). У периоду април-јуни 1998. године тим инструктора Војске САД је био ангажован у БиХ и вршио је оспособљавање персонала из наведених школа за деминирање, чиме су створени услови за почетак обуке персонала данашњих ОС БиХ и његово укључивање у процес деминирања по хуманитарним стандардима. Након оспособљавања персонала, од јула 1998. године војска је укључена у процес хуманитарног деминирања у БиХ. У оквиру реформи Оружаних снага БиХ, од наведених школа за деминирање, формирано је Одјељење за обуку у деминерском батаљону.

У протеклом периоду у Оружаним снагама БиХ су самостално извођени курсеви различитих специјалности, према захтјевима стандарда БиХ. Реализовани курсеви су верификовани од стране Центра за укљањање мина Босне и Херцеговине. Данас у многим владиним, невладиним и комерцијалним компанијама у БиХ и ван земље ради деминерско особље које је обучавано у ОС БиХ.

Курсеви из области ПМА, а који се организују у ОС БиХ су:

- Основни деминерски курс
- Курс чишћење кућа
- Курс командира одјељења-тима
- Курс оператора машине за механичку припрему земљишта
- Курс за извиђаче
- Основни курс за оператора за УЕС (укљањање експлозивних средстава)
- Курс командира тима за УЕС
- Курс инспектора унутрашње контроле квалитета
- курс командира деминерског вода (радилишта)

На основу завршених курсева и искуства у раду, стичу се сљедећа звања-квалификације у хуманитарном деминирању: деминер, лекар, командир деминерског одјељења-тима, извиђач, деминер за чишћење кућа, оператер машине за припрему површине, оператер за УЕС, командир тима за УЕС, керовођа, командир вода (радилишта), командир тима за механичку припрему земљишта, инструктор деминирања, инструктор за УЕС и инспектор контроле квалитета хуманитарног деминирања.

Војно-цивилна сарадња

Министарство одбране и Оружане снаге БиХ у претходном периоду уложили су значајне напоре у дијелу који се односи на пружање помоћи цивилним органима. Сарадња се огледала, прије свега, у пружању помоћи у случајевима елементарних непогода, инжењеријске подршке локалним органима власти, затим пружању помоћи и учешћу припадника ОС БиХ у хуманитарним активностима, евакуацији унесрећених, те помоћи у реализацији вјерских, културних и спортских манифестација, као и уступању ресурса и кориштења смјештајних капацитета ОС БиХ, организовању посјета на локацијама и објектима Оружаних снага БиХ и низ других активности.

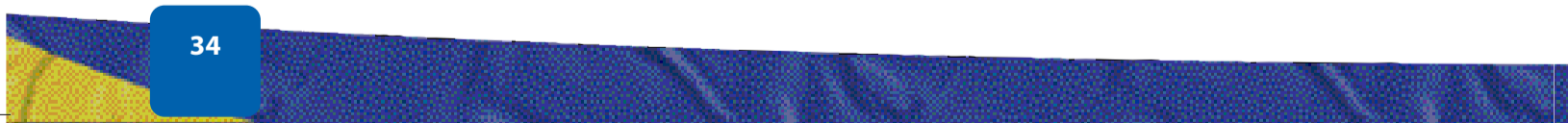

Посебно значајан допринос је дат у дијелу који се односи на противминско дјеловање и уклањање НУС-а, као и пружање помоћи у гашењу пожара.

Наведене активности су реализоване на захтјеве државних, ентитетских или општинских институција, вјерских заједница, школских и спортских организација, удружења грађана, те невладиних организација.

Учешће припадника ОС БиХ у гашењу пожара у 2008. години

У складу са улогом и задацима ОС БиХ, дефинисаним Законом о одбрани БиХ, а који се односе на пружање помоћи цивилним органима власти и становништву у случајевима природних и других катастрофа, ОС БиХ су у току 2008. године активно учествовале на гашењу пожаром угрожених територија општина у БиХ. На свим локацијама гдје су били ангажовани припадници ОС БиХ пожари су ефикасно угашени захваљујући, између осталог, њиховом несебичном залагању, савјесном и дисциплинованом раду и изузетном професионализму. Приликом извршења задатака безбједност објеката и имовине у близини гашења пожара ниједног момента није била угрожена.

На извршењу задатака локализовања и гашења пожара учествовало је укупно 114 припадника из састава бр.ваздушних снага и ПВО ОС БиХ и остварено укупно 184 налета хеликоптера са фондом од 2.538 сати рада на гашењу пожара.

Локације и временски периоди ангажовања

ОС БиХ ангажовале су људство и ресурсе на територији Мостара, Томиславграда, Чапљине, Габеле и Јабланице, гдје су припадници јединица активно учествовали на локализовању и гашењу пожара. Ангажовање припадника ВС и ПВО на задацима гашења пожара вршено је у времену од 16. августа до 07. септембра 2008. године, и то:

- у рејону града Мостара припадници ВС и ПВО били су ангажовани у периоду од 16. до 27. 08. 2008. године, а у акцијама гашења пожара извршено је 99 летова и избачено 174.000 литара воде;
- на подручју Габеле и Чапљине на задацима гашења пожара припадници 4.пбр учествовали су 31.08. и 01.09. 2008. године, а акције на терену су извеле обучене ПП екипе јединице;
- у рејону Томиславграда противпожарне акције ВС и ПВО извршене су од 29. до 31. 08. 2008. године. У току реализације овог задатка обављено је укупно 85 летова и избачено 220.000 литара воде;
- на подручју Јабланице (Острожац) у гашењу пожара 07.09.2008. године ангажован је 1 хеликоптер, а током акције избачено је 15 тона воде.

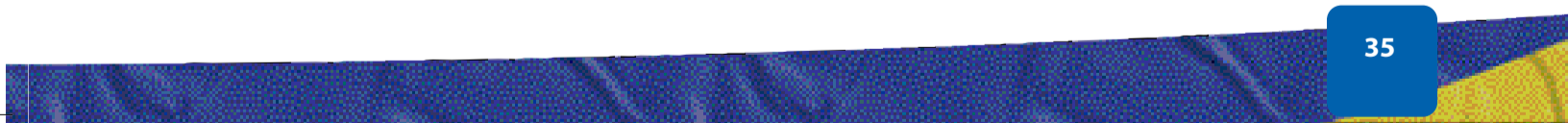
Употреба материјалних средстава и војне опреме

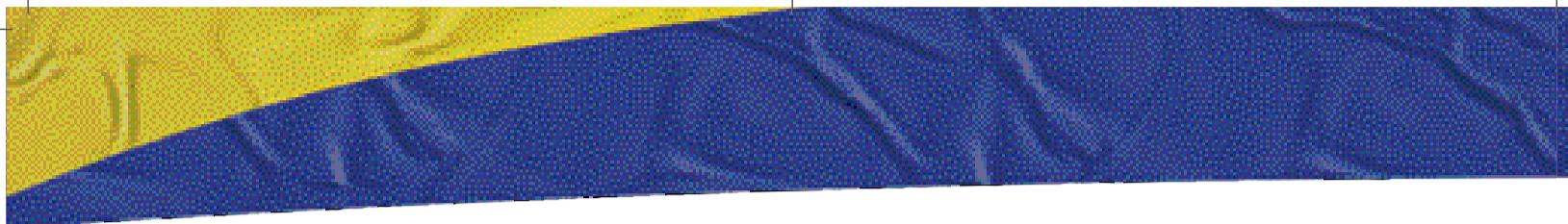
У акцијама гашења пожара припадници ОС БиХ употријебили су слиједећа материјално-техничка средства и опрему:

- хеликоптери МИ – 8Т.....2 летјелице
- хеликоптери МИ – 8МТВ.....2 летјелице
- цистерне за гориво.....2 ком.
- ПП ведро „Флори“.....2 ком
- напртњаче.....20 ком.

У току реализације противпожарних задатака припадници и команде јединица ОС БиХ имали су добру координацију са цивилним органима власти.

Евидентно је да су хеликоптерске јединице ОС БиХ, уз адекватну опрему средствима за гашење пожара, оспособљене и спремне за брзо, ефикасно и успјешно дјеловање у ванредним ситуацијама изазваним елементарним непогодама, посебно у отклањању опасности од пожара.

Наоружање и војна опрема

Количина исправног наоружања и војне опреме у Оружаним снагама БиХ задовољава потребе предложене структуре, али је по својим тактичко-техничким карактеристикама још увијек једним дијелом застарјело. Основни критериј за одабир наоружања са којим ће се опремити ОС БиХ био је имајуће стање средстава и њихова техничка исправност. Није било реално да се паралелено са процесима реформе обране, што је изискивало и ангажман значајних финансијских средстава, уђе и у процес модернизације. Нека од основних врста наоружања и система наоружања за које се МО БиХ определијелило су:

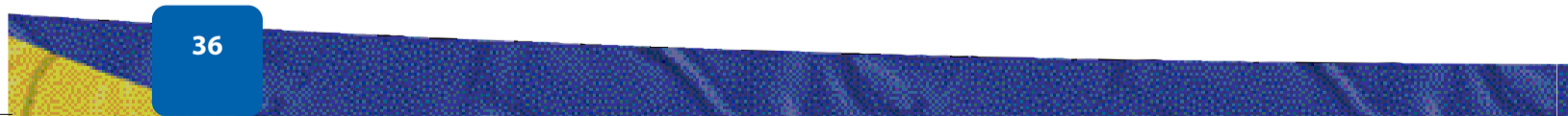
- јуришна пушка М16А1
- пушкомитраљез М60
- пушка снајперска М76
- ручни бацач протуоклопни ОСА М79
- минобацач М57 60 мм
- хаубица Д-30Ј 122 мм
- вишецјевни лансер ракета – самоходни АПРА 40 122 мм
- тенк М60 А3
- оклопни транспортер М113 А1
- хеликоптер УХ-1Х и Ми8/Ми17МТВ

Дугорочни план опремања

Средином 2008. године формиран је Стручни тим за израду приједлога дугорочног плана развоја и модернизације ОС БиХ, са циљем постизања интероперабилности и компатибилности са оружаним снагама земаља чланица НАТО-а и Програма ПФП, кроз стандардизацију и усаглашавање наоружања и војне опреме, те оперативних и административних процедура, као и редуција застарјелог, те планским и економски оправданим увођењем савременог наоружања и опреме.

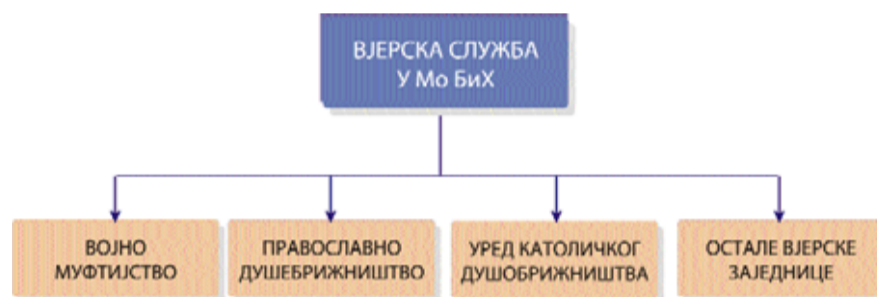
Модернизација снага и компатибилност са НАТО-ом су дугорочни циљеви и биће уграђени у сваки развојни пројект ОС БиХ. Средњорочним оквиром расхода институција БиХ за период 2009.-2011. година, предвиђено је повећање финансијских средстава за потребе сектора одбране. И даље, највећим дијелом буџетска средства одбране и у овом планском периоду ће бити утрошена на измирење персоналних трошкова припадника институција одбране и текуће издатке. За потребе улагања у програме посебне намјене, развојне пројекте и пројекте стандардизације и модернизације наоружања и војне опреме ОС БиХ, у 2009. години планирано је око 40 милиона КМ.

Вјерска служба у МО и ОС БиХ

Организација и начин функционисања cjелокупног вјерског живота у МО и ОС БиХ регулисан је Правилником о организацији и начину функционисања вјерске службе у МО и ОС БиХ. Правилник регулише вјерску службу као дио структуре МО и ОС БиХ са задатком организације и обезбјеђења cjелокупног вјерског живота у МО и ОС БиХ. У складу с тим, министар одбране потписао је споразуме са Врхбосанском надбискупијом, Православном црквом и Исламском вјерском заједницом у БиХ, којим је регулисано питање успоставе, организације и начина функционисања вјерске службе у МО и ОС БиХ.

Преглед организације вјерске службе у МО БиХ

Уред војног муфтије

На основу Споразума о успостави Војног муфтијства као саставног дијела јединствене вјерске службе у МО и ОС БиХ потписаног 11. септембра 2007. године, Уред војног муфтије наставља бригу за муслимане у систему одбране БиХ. Војни муфтилик дијелом је структуриран према војној структури, те због специфичности задатака и опсега дјеловања у својој структури нема мецлиса. Сви војни имами у Оружаним снагама БиХ су на вези Главном имама Оружаних снага, који је на вези Војном муфтији. Интегрисан у све сфере одбране, успостављен у складу са стандардима вјерских служби модерних војски, Војни муфтилик је спреман за нове изазове у мултирелигијском и мултинационалном колективу и незаобилазна је цјелина у систему одбране БиХ.

Уред православног душебрижништва

Православно душебрижништво, као дио јединствене вјерске службе у МО БиХ и ОС БиХ бави се организацијом и обезбјеђењем cjелокупног вјерског живота православних вјерника у МО и ОС БиХ, као што су: брига о вјерским потребама, припремање и спровођење вјерских обреда, пружање духовне помоћи у случају смрти, тешких повреда, страдања, те осталих околности које захтијевају личну помоћ вјерника. Поред наведеног, Уред православног душебрижништва бави се духовним припремама за војне свештенике, организовањем и одржавањем разних предавања, семинара и теолошких трибина.

Уред католичког душебрижништва

Уред католичког душебрижништва постао је саставни дио јединствене вјерске службе у МО и ОС БиХ на основу Споразума о успостави, организацији и начину дјеловања католичког душебрижништва закљученог 11. септембра 2007. године, између Савјета министара БиХ и Врхбосанске надбискупије. Активности Уреда католичког душебрижништва односе се на организовање мисних и других литургијских славља за вјернике – католике запосленике МО БиХ, војнике, подофицире, официре и цивилна лица у ОС БиХ, духовне припреме на Божић и Ускрс, ходочашћа, духовне вјежбе, организовање предавања, организовање конференција и округлих столова, набавку и дистрибуцију католичке штампе, издавачку дјелатност и припремање вијести за КТА Бискупске конференције БиХ о вјерским догађањима које организују Уреди католичког душебрижништва у МО БиХ и ОС БиХ. Католичко душебрижништво у МО и ОС БиХ је својим активностима постало грана у cjелокупном пасторалном животу Католичке цркве на овим просторима.

Преглед организације вјерске службе у ОС БиХ

Р/бр	Организацијска структура ОС БиХ	Војно муфтијство	Православно свештенство	Католичко душобрижништво
1.	ЗШ ОС БиХ	Главни имам	Главни свештеник	Главни капелан
2.	ОК и КП ОС БиХ	Штабни имам	Штабни свештеник	Стожерни капелан
3.	Бригаде	Бригадни имам	Бригадни свештеник	Бригадни капелан
4.	Батаљони	Батаљонски имам	Батаљонски свештеник	Капелан бојне

Припадници вјерске службе распоређују се унутар ОС БиХ према општим документима који регулишу формацију ОС БиХ.

Жене у Оружаним снагама БиХ

Од око десет хиљада припадника Оружаних снага БиХ, 430 су жене, што износи 4,54%. Жене које се налазе у редовима ОСБиХ углавном су завршиле цивилне школе, а образовање за војнички позив употпуниле су кроз разне индивидуалне и институционалне едукације. Мјерило успјешности је, као и у другим војскама, лични чин и дужност која се обавља. Квалификациона структура припадница ОС БиХ је: ВСС - 63, ВШС - 31, ССС - 235, ВКВ - 24, КВ - 59, ПКВ - 11 и ОШ - 7.

Структура личних чинова припадница ОС БиХ:

-бригадир.....1	-потпоручник.....11	-водник.....40
-пуковник.....4	-заставник I класе.....5	-каплар.....65
-мајор.....10	-заставник.....9	-војник I класе.....34
-капетан.....21	-старији вод. I класе.....27	-војник.....15
-поручник.....11	-старији водник.....42	-цивилно лице.....135

Заступљене су у свим родовима и службама, од санитарске, преко пјешадијске, интендантске, информатичке, финансијске, персоналне, те административно-техничке, до одређених дужности у области телекомуникација, логистичке дужности као што су руковоаци, али и кухари и помоћно особље у кухињама и ресторанима.

Припаднице ОС БиХ учествовале су и у мисијама подршке миру у Етиопији - Еритреји и Ираку.

Један од показатеља успјешности и интереса младих жена за професионалну војну службу у Оружаним снагама Босне и Херцеговине јесте пријем нове генерације војника, који је по први пут реализован путем Јавног огласа. Од 319 кандидата који су изабрани међу више од три хиљаде кандидата пријављених на први оглас за попуну Оружаних снага, њих 313, међу којима је и 21 дјевојка, успјешно су завршили обуку.

Студентка енглеског језика и књижевности, једна је од три нова професионална бх. војника који су постигли најбоље резултате током обуке кандидата за пријем у Оружане снаге БиХ.

Досадашњи успјех реформе одбране у БиХ је резултат напорног рада припадника одбрамбене структуре БиХ, уз помоћ и подстицај пријатеља из међународне заједнице.

Позив БиХ на „Интензивирани дијалог“ са НАТО Самита у Букурешту је признање чланица Савеза за постигнуте резултате у процесу реформе одбране. „Интензивирани дијалог“ је први корак ка „Акционом плану за чланство у НАТО“ (МАП-Мембер Ацтион План), који је и посљедњи програм пред улазак у НАТО савез.

Овај позив представља снажан подстрек, али и одговорност, за даље реформе у реализацији коначног циља - приступање БиХ евроатлантским интеграцијским структурама.

У правцу остварења тог циља, у наредном периоду тежиште активности МО и ОС БиХ, ће бити:
-испуњење партнерских циљева (3) циљ из ПАРП процјене) за што скорији улазак БиХ у НАТО-ов Акциони план за чланства (МАП),

-повећање доприноса успостави и очувању мира и стабилности у свијету,

проширење регионалне сарадње,

-рјешавање вишкова наоружања и муниције,

-наставак деминирања у БиХ,

- наставак едукације припадника ОС БиХ

учешће у реализацији војне вјежбе „Здружени напор 2009“ у БиХ,

-модернизација ОС БиХ.

Реформа одбране у БиХ је континуирани процес, који ће се одвијати у складу са цијелокупним могућностима наше земље.

Bosne i Hercegovine
Босне и Херцеговине